

PAPIESTWO (195) *sb n*

a *pochylone* (w tym 6 r. błędne znakowanie), e oraz o *jasne*.

sg *N* papiestwo (21). ◇ *G* papiestwa (43). ◇ *D* papiestwu (6). ◇ *A* papiestwo (66). ◇ *I* papiestw(e)m (4). ◇ *L* papiestwie (55).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

1. *Urząd papieski, władza papieska, sprawowanie godności papieża; pontificatus Mącz (106) : Ammianus Márcellus [...] trzy przytżyny być powieda/ dla kthorych fie Papieże wádzą o papiestwo. KrowObr 28v; Przypomionę też tu [...] / iákowy fię rozboy ítał w kościele miedzy kxiężą gdy fie ten Bonifácýus Papiestwá domagał/ naprzećiwko ktoremu Eulálíus o Papiestwo takiefz waltżył KrowObr 28v, 15, 28v [3 r.], 29 [2 r.], 29v marg, 37 [2 r.] (27); Abowiem by człowiek ná Papiestwie był ze wńzech nagorfszy/ tedy nie z ítrony iego/ ále z ítrony vrzędu mieýsce Papiefkie miedzy ludźmi dźierży OrzList b4v, b4v [2 r.]; AGáton Sykulus był Papieżem dwie lecie y íżeść miefięcy/ będąc mnichem wzyęt ná Papiestwo BielKron 166v, 171v, 176v [2 r.], 177 [2 r.], 180, 180v [2 r.], 185 [3 r.], 198v; Mącz 312a; GórnDworz O5; HistRzym 38v; íż wńzytki po wńzem świefie íekty y kroleştwá Chrześciánńkie w Papiestwie/ to íeft pod ípráwą/ rzádem/ á hetmánństwem Bífkupá Rzymńkiego były SkarJedn A3v; naproftśzy to ofádzi/ [...] íż swiát wńzytek przez pułtorá tyśiácá lath niepráwości w Papiestwie nie nálażł/ ktoreyby íłufznie z ítrony iey vrzędu przygánić mogł SkarJedn 151, 136, 150, d8; zebrawfzy Kárdynały/ [św. Piotr] z wielką pokorą/ Infułę Papieską/ pierścień y ízátę z íiebie zeymuiąc/ Papiestwo ípuścił SkarŻyw 473, 319, 472 [4 r.], 473 [8 r.]; zá czym fię znouw záś nowe á ízkodliwe rozerwánie sftáło/ o Papiestwo/ Bo Włofzy wybráli Papieżem Vrbaná ízoftego/ á ten w Rzymie miefzkał/ [...] Fráncuzowie záś wybráli íobie drugiego Papieża/ [...] á ten miefzkał ítolicą w Avinium StryjKron 457; CzechEp 400, 425; NiemObr 157, 176, 178.*

W połączeniach szeregowych (2): Thákże potym Fokás Cefarz przyfádził zwierzchność y Papiestwo/ y pánowánie nád wńzyftłhkiemi kościołmi krześciánńkiemi Rzymńkiemu Bífkupowi. KrowObr 29v; CzechEp 23.

W charakterystycznych połączeniach: papiestwa podawanie, przysądzenie; roztyrk około papiestwa; niezgoda o papiestwo, rozerwanie; panowanie na papiestwie; bronić papiestwa, domagać się (2), dostać (2), dość [= dojsć], odsądzić [kogo] (2); do papiestwa dopomoc; gwałtem przyść ku papiestwu; dać papiestwo, kupić (2), mieć we czći, mocą wytracić, odjąć, przysądzić (3), spuścić (opuścić) (8), zdać, zgubić; cisnąć się na papiestwo, dawać [kogo], jachać (2), koronowany, dziurami łazić, namowić, prowadzić (2), przenieść stolicę, gwałtem wleźć, wsadzić, wzięt; swarzyć się o papiestwo (3), (po)wodzić się (4), walczyć, wieść wojnę (2); na papiestwie być (będący) (6), siedzieć, być w papiestwie; papiestwo wakowało.

Zwroty: »na papiestwo obrać, wybran(y) (a. obrany)« [szyk zmienny] (1:7): KrowObr 31v, 41; SYmáchus Papież rodem Sárdus/ ten z wielkim kłopotem był ná Papiestwo wybran/ ábowiem theż było drugiego wybrano Laurentego BielKron 162, 180v, 186; Ten to íeft Papież Mikołay pierwfzy/ ktory w niebytności ná Papiestwo obrány/ potylię krył od tego doftoieńftwá wćiekáiąc/ poki mogł. SkarJedn 217; SkarŻyw 472; CzechEp 400.

»wnić, wchodzić, wstąpić na papieństwo« [szyk zmienny] (8:2:1): ALe podzmy do pierwfzgo Dámáfá Papieżá/ iáką mocą/ zbroynie/ y z rozlanim krwi wżedł ná Papieřthwo *KrowObr* 28; izali ten [Grzegorz VII] kielká Papieżow przedtym nie otrul/ a niřli řam ná Papieřtwo przez zdráde wżedł? *KrowObr* 38v, 37v [2 r.], 38 [2 r.], 79v, 235, Rr2, Tt2v; gdy [...] Alfonřus ná Papieřtwo wřtápił [...] řkoro Papieżem zořtał/ wtorego mieřćacá kánonizowác go [Mikolaja V] nieomieřzkał. *SkarŻyw* 311.

»z papieřstwa złożyć, zrzucić, słořon, zrzucony« [szyk zmienny] (2:2:1:1): Izali [Grzegorz VII] niebył Czárnokxiężnikiem/ [...] ktore⁸⁰ potym s Papieřtwá zrzucono *KrowObr* 38v, 39v, Rr3v; [papieř Grzegorz XII] Aczřkolwiek był powařny y dořkonálego rozumu/ wřzákže ná řynodzye Pizys ieř słořon s Papieřtwá. *BielKron* 187v; *NiemObr* 62, 176.

Wyraźenie: »papieřstwo rzymskie« (3): *KrowObr* 128, 131v; ktory [Benedykt IX] oddawřzy řie czártowi y z wrzędem y ze wřzyřtkyemi řpráwámi řwoiemi dořzedł był Papieřtwá Rzymskiego *RejAp* 165v.

Szereg: »zwierřchnořć albo papieřstwo« (1): była tákieř wielka niezgodá/ miedzy trzećim Bonifacyřem Papieżem Rzymskim/ á miedzy Pátryárřą Konřtántynopolřkim/ o zwierřchnořć albo Papieřthwo. *KrowObr* 29v. [Ponadto w pořczeniu szeregowym 1 r.]

W przen (1) : piřáli [to] ná on czás gdy nawięcey Papieřstwo y plůżyło y kwitnęło. *CzechEp* 418.

a. Okres sprawowania funkcji papieřa [czyje] (3) : Tęn [papieř Grzegorz III] řkoro ná wřępie Papieřtwá řwego/ Cefarzá Leoná y wřzyřki iemu onego kácerřtwá pomagájące/ Pátryárřy y Biřkupy wykłáł *SkarJedn* 199, 319; Zá czářu Papieřtwá iego [papieřa Leona]/ on okrutny Attilás krol Hunnow [...] do Włoch řię przepřawował *SkarŻyw* 317.

2. Obszar podległy papieřowi (2) : [papieř Klemens VI] kupił Awinium miářto známienite v Francuzow/ ktore tym obyczáiem ná Papieřtwo przyřřło. *BielKron* 186; Kořćioł Boży ná ziemi z wiela ludzi czyni iednę plebániá: z wiela plebániy/ iedno Biřkupřtwo: z wiela Biřkupřtw/ iedno Arcybiřkupřtwo: z wiela Arcybiřkupřtw/ iednę Patryárřią/ á z wiela Pátryárřy iedno Papieřtwo *SkarJedn* 61.

3. Kořćioł rzymskokatolicki w szerokim rozumieniu, tj. wyznanie, religia rzymskokatolicka, zespól obrzędów religijnych ujętych w normy liturgiczne lub zwyczajowe, ogół wiernych i duchowieństwo z papieřem na czele (87) : *SeklKat* E2, X3, Zv, Z2; [Luter piřze] ták: Tá Ewangelia z gruntu niřřczy papyřtwo y wřřyřtkye concilia. *KromRozm I* H4v, I4 [2 r.]; *KrowObr* 83v marg, Ss4; *OrzList* f4 [2 r.], f4v, h3; Rzekłeř teraz iz řye o to rádźicie iákoby przez Exekucyá Papieřtwo w Polřce vřtáło. *OrzRozm* Bv, B3, B3v [2 r.], B4 [3 r.], B4v [2 r.], C (15); Papieřtwo teř obáliwřzy iednego prawdźiwego Bogá Oycá mnogie inřze Bogi przyięło *GrzegRóżn* E4v, E3v, G; *Grzegřm* 14, 61; *WujJud* 11v [2 r.], 90, Nn7; *WujJudConf* 11v; *CzechRozm* 6v, 157v, 194v, 222v, 223 [2 r.]; Co iedno było Chreřćiańřkich Kroleřtw/ wřzyřki były w Papieřtwie/ to ieřř/ pod řpráwá Kořćiołá Rzymskiego. *SkarJedn* 384, 83; *SkarŻyw* A3v, 520, 538; Gdybyřcie byli z řwiátá/ miłowařiby řwiát co ieřř iego: (iákoby pewno y Papieř nas miłował gdybyřmy teř byli z papieřtwá iego [...]) *CzechEp* 22; Aczřci iuř Papieřstwo y one stare pogany w tym przebráło wřpominájąc wřzyřtkie řwięte y Máryá przy Bogu gdy przyięę czyniá *CzechEp* 86; Pořpolite wřzyřtkiego teráźnieyřzego Papieřtwá mniemánie to ieřř/ iz řię řyn Boży národźił/ z iřřnořći Bořey *CzechEp* 253, 23, 86, 87, 88, 91 (22); theř řię w Papieřtwie

znácznie pokázuie/ gdy nie thylko ięzykiem Lácińlkim nabożeńftwo wízelákie/ wízyfcy narodowie Antychryftowi podlegli odpráwuia/ ále teź y v fádow bez nie⁸⁰ nic nie vmieia. *NiemObr* 160, 10, 15, 165 [2 r.]; *ReszPrz* 72 [2 r.]; *PowodPr* 55.

W charakterystycznych połączeniach: terazniejsze papiestwo; mniemanie papiestwa, upadek; do papiestwa przystać; z papiestwa wyjść; niszczyć papiestwo, obalić, obrazić, wykorzeńić; być pod papiestwem; być w papiestwie (2); papiestwo upadło (upadnie, ma upaść) (5), ustało.

*Wyrażenie: »papiestwo rzymskiego kościoła« (1): (nagł) Pierwíza przylięga Biłkupow Papięzowi. (-) [...] Papięftwu Rzymłkiego kościoła/ y Regułom Swiętych Oycow/ pomocnikiem bedę *KrowObr* 127v.*

*Szereg: »papiestwo abo rzymska katolika« (1): Przetoź to pewna: iż poniewaź náuká Apoftolłka plácu w Papięftwie nie ma/ ábo w Rzymłkiey X.K. Kátholice: tedy oná do Apoftolów nie naleźy *CzechEp* 361.*

*W przen (6) : Náłzy Miniłtrowie ty Prywileie y ty Káptury ná czoło przybijáia wáłzemu Papięftwu *OrzRozm* F4v; *CzechEp* 269, 344, 357; Tákci y Papięftwo pan Bog z lekká fułzy/ y niłczy: á náoláttek náznáczył czás/ kiedy do końcá kubek popęđliwości ná nie wyleie *NiemObr* 166, 165.*

Cf PAPISTERYJA

LWil